

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Актуальні питання української діалектології

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова Форма контролю: залік

Освітній ступінь: бакалавр

Для спеціальностей: 035 Філологія, 014 Середня освіта

Обмеження для вибору: відсутні

Кількість кредитів (годин): 4 (денна форма: 120 год.: 26 - лекції; 22 - семінарські; 72 - самостійна робота; заочна форма: 120 год.: 6 - лекції; 6 - семінарські; 108 - самостійна робота).

Мова викладання: українська

Презентаційні матеріали:

<https://drive.google.com/drive/folders/1hQOJhfBwR42DNYmtQb4f7Y-NMmMGxvMR?usp=sharing>

2. Інформація про викладача

ПІБ: Колесников Андрій Олександрович

Науковий ступінь, вчене звання, посада: д.філол.н., доцент, завідувач кафедри української мови і літератури

Кафедра: української мови і літератури

Робочій e-mail: akolesnykov2015@ukr.net

Години консультацій на кафедрі: вівторок 14.00 – 15.00

3. Цілі дисципліни та результати навчання

Предмет вивчення навчальної дисципліни «*Актуальні питання української діалектології*» – територіальні різновиди української загальнонародної мови, типи діалектних явищ у ній.

Метою викладання навчальної дисципліни «*Актуальні питання української діалектології*» є ознайомити майбутніх фахівців з основними рисами українських діалектів, навчити їх диференціювати різні одиниці діалектного членування української мови, надати відомості про особливості говірок південно-східного, південно-західного і північного наріччя української мови.

Результати навчання. Прослухавши цей курс, здобувачі освіти **опанують знання про:**

- основні поняття української діалектології як науки, її предмет, значення, завдання та історію розвитку;
- особливості та наукову інтерпретацію фонологічного, фонетичного, акцентуаційного й граматичного структурних рівнів української діалектної мови та словниковий, фразеологічний склад окремих діалектів і їх об'єднань;
- межі поширення окремих явищ і територіальне членування діалектної мови;
- методи збирання і дослідження діалектного матеріалу.

Під час вивчення курсу здобувачі освіти зможуть оволодіти **вміннями і навичками:**

- аналізувати різні джерела вивчення говорів;
- використовувати фонетичну транскрипцію для запису говіркового мовлення;
- визначати мовно-територіальні утворення української діалектної мови;

- здійснювати фонетичний, морфологічний, синтаксичний і лексичний аналіз зразків діалектної мови як у давніх, так і в новіших записах;
- аналізувати місцеві записи, зроблені студентами чи викладачами за допомогою звукозаписувальної апаратури для виявлення помилок, зумовлених діалектним оточенням;
- визначати можливі види роботи для усунення діалектних помилок, використовуючи окремі методичні статті з досвіду роботи над діалектизмами;
- виявляти й аналізувати діалектизми у творах художньої літератури, зокрема у тих, що вивчаються в ЗЗСО.

4. Зміст дисципліни

Тема 1. Діалектологія як розділ українського мовознавства: актуальні питання розвитку.

Тема 2. З історії вивчення українських говорів.

Тема 3. Фонетика української діалектної мови: вокалізм.

Тема 4. Фонетика української діалектної мови: консонантизм.

Тема 5. Морфологія української діалектної мови: іменні частини мови.

Тема 6. Морфологія української діалектної мови: дієслово, прислівник та службові частини мови.

Тема 7. Лексика та фразеологія української діалектної мови.

Тема 8-9. Синтаксис української діалектної мови.

Тема 10. Українські наріччя.

5. Політика курсу

Відвідування навчальних занять.

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, був відсутній на практичному занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Академічна доброчесність.

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських роботах є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

Використання технологій штучного інтелекту.

Використання технологій штучного інтелекту не передбачено.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Шкала оцінювання та нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ».

Форма проміжного контролю

Модульна контрольна робота проводиться у формі комп'ютерного тестування (за допомогою сервісу Google Forms) та включає 30 тестових завдань різних типів.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Індивідуальне науково-дослідне завдання	5
Презентація	5
Реферування наукових праць	5

Оцінювання *ІНДЗ* здійснюється за такими критеріями: правильність складання та оформлення, наявність всіх компонентів у вступі, відповідність вимогам академічного письма. Критеріями оцінювання *презентації* є повнота, технічна якість висвітлюваного матеріалу, рівень обізнаності студента в означеній проблемі. Критеріями оцінювання *анотування та реферування наукових праць* є вміння обирати головні тези зі статті, стисло описувати зміст та основні результати дослідження.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

30 правильних відповідей на тестові завдання (100%) – «відмінно»; 22–26 правильних відповідей на тестові завдання (73%–87%) – «добре»; 15–18 правильних відповідей на тестові завдання (50–60%) – «задовільно»; менше 15 правильних відповідей на тестові завдання – «незадовільно».

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

7. Основна література та інформаційні ресурси

1. Аркушин Г. Голоси з Підляшшя : [Тексти]. Луцьк : РВВ «Вежа», 2007. 536 с.
2. Атлас української мови : в 3 х т. К.: Наукова думка, 1984–2001.
3. Бевзенко С. П. Українська діалектологія. К.: «Вища школа», 1980. 246 с.
4. Глібчук Н., Костів О. Українська діалектологія. Львів: ЛА «Піраміда». 2023. 552 с.
5. Колесников А. О. Атлас українських говірок межиріччя Дністра і Дунаю. Ізмаїл: ІРБІС, 2016.
6. Колесников А. О. Морфологія українських південнобесарабських говірок: генеза і динаміка : монографія; відп. ред. П. Ю. Гриценко. Ізмаїл : «СМИЛ», 2015. 676 с.
7. Колесников А. Парадигмологія української мови: теоретичні питання: навчальний посібник. Ізмаїл: «ІРБІС», 2020. 204 с.
8. Колесников А. О. Проблеми методології збору матеріалу в соціолінгвістичних і діалектологічних дослідженнях. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство). 2021. Вип. 32. С. 210–220.
9. Українська мова. Енциклопедія. К., 2007. 684 с.

Затверджено на засіданні кафедри української мови і літератури протокол № 8 від 12 січня 2024 р.